UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Magnum Matrimonij Sacramentum Casibus Practicis Expositum

Reutlinger, Ignaz

Augustæ Vindelicorum, 1716

VD18 10508716

Quæstio Prima. An Heterodoxorum Matrimonia dissolubilia sint?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40059

Visual Library

§. IV.

De Indissolubilitate Matrimonii quoad vinculum.

QUÆSTIO PRIMA.

An Heterodoxorum Matrimonia dissolubilia sint?

CASUS

Inter Acatholicos in nostris partibus non infrequens.

Amulius in urbe Imperiali Acatholica uxorem duxit Terentiam, in dogmate Lutherano, quod ipse quoque sectabatur, natam, & educatam: convenerunt autem in hoc expressis verbis, ut, si ipsorum alteruter torum violaret, Matrimonium dissolveretur. Post aliquot annos hæc deprehensa est in adulterio, reque delata ad consistorium Prædicantium, solutum est Matrimonium, facta Amulio libertate ducendi aliam, tum propter pactum in nuptijs appositum, tum quòd recepta apud ipsos doctrina esset, ob superveniens adulterium licitum esse repudiare conjugem ream, & ad alia vota transire.

Q. Quid sentiendum de hoc Matrimonio?

SYNOPSIS.

1. *Matrimonium dupliciter dissolvi potest, vel quoad vinculum, vel quoad torum: illa dissolutio in sensu proprio, ac rigoroso repudium dicitur; ista divortium.*

2. *Hæretici nostri temporis docent, dissolvi posse Matrimonium ob adulterium, aliasque causas.*

3. *Ad clariorem controversiæ hujus intelligentiam notanda est triplex divisio Matrimonij in legitimum, ratum, & consummatum.*

4. *Ex prima suæ institutione Matrimonium quodlibet tam fidelium, quàm infidelium, etiam non consummatum, habet aliquam indissolubilitatem.*

5. *In lege tamen veteri ex speciali concessione dissolvi poterat libello repudij, non solùm impunè, sed etiam licitè.*

6. *In nova quoque lege Matrimonium infidelium, etiam consummatum, dissolvi potest, si unus convertatur ad fidem, altero renuente converti: non tamen similiter dissolvitur Matrimonium, si unus conjugum fidelium fiat infidelis.*

7. *Matrimonium fidelium ratum non est omnino indissolubile, at consummatum nullo casu solvi potest quoad vinculum, ut ex Concilijs, & S. Scriptura ostenditur.*

8. *Afferuntur argumenta Sectariorum in contrarium.*

9. *Eadem refutantur.*

10. *Quid judicandum de præsente casu, & universim de Matrimonijs hæreticorum? Duplex affertur opinio: prima durior est, quàm ut sine limitatione admitti queat.*

11. *Altera docet, Matrimonia Heterodoxorum esse contractus merè civiles, atque ideo dissolubiles. Sed reijcitur.*

12. *Sta-*

12. *Statuitur, conjugia Sectariorum ordinariè vera, ac valida esse Matrimonia, proinde non nisi morte alterius conjugis dissolubilia, & ut talia reipsa contrahi, non obstante privato contrahentium errore de eorundem solubilitate.*

1. Duplex est modus dissolvendi Matrimonium, quoad vinculum, & quoad torum. Dissolutio quoad torum vocatur illa, quando, manente vero conjugio quoad vinculum, conjux solummodo liberatur ab obligatione reddendi debitum conjugale, cohabitandi, & reliqua officia conjugalia præstandi, de qua solutione hîc nobis sermo non est, sed alio loco fusiùs tractabitur. Altera dissolutio Matrimonij quoad vinculum, de qua in casu præsente agitur, habetur tunc, quando nexus, & obligatio inter conjuges simpliciter tollitur, ut verè desinant esse conjuges, & evadant utrinque liberi, acsi nunquam fuissent conjugati, restituunturque in eum statum, quem ante nuptias habuerunt, ita ut uterque pro libitu possit, si nihil aliud obstet, validè transire ad aliud Matrimonium, quamvis consors tori adhuc in vivis existat. Priorem dissolutionem Matrimonij quoad torum duntaxat, & cohabitationem Theologi propriè appellant *divortium*; alteram, qua solvitur etiam vinculum, *repudium* vocant; Juris consulti aliter accipiunt istas voces, apud quos repudium significat dimissionem tum Sponsæ, tum etiam uxoris; Divortium autem dimissionem solius uxoris post Matrimonium, sive quoad torum, sive quoad vinculum, ut patet ex *L. Inter stuprum §. 1. ff. De V. S* & *L. Inter divortium ff. eod.* unde tam in Jure Canonico, quàm Civili in titulo de divortijs agitur de solutione Matrimonij tam quoad torum duntaxat, quàm etiam quoad vinculum.

2. Fuerunt non modò è Gentilibus, sed etiam ex Hæreticis, qui censuerunt, Matrimonium pro arbitrio dissolvi posse, & transiti ad alias nuptias, nullâ prorsus aliâ causâ requisitâ, prout sensisse Montanum testatur Eusebius *L. 5 Histor. c.* 18. cujus erroris illa potest esse apparens ratio, quod (ut habetur c. 1. de Reg. Jur.) *omnis res, per quascunque causas nascitur, per easdem dissolvitur:*

dissolvitur : sed Matrimonium solo conjugum consensu fit, & nascitur; ergo solo illorum consensu, sicut alij contractus, dissolvitur. Hodie quoque id fieri posse arbitrantur Sectarij nostri temporis, saltem in causa adulterij, ut Calvinistæ docent, quod Lutherani ad alias insuper causas extendunt, v. g. si uxor debitum conjugale sæpius neget, si in longinquam regionem abeat, aut longo tempore domo absit, ad peccatum incitet, ante Matrimonium fornicata fuerit, aut aliàs molesta sit cohabitatio, frequentes rixæ &c. in his, & similibus casibus faciles sunt Præcones Lutherani ad dissolvenda Matrimonia, & impertiendam licentiam ducendi aliam uxorem, lutosis nempe vestigijs Magistri sui insistentes, qui libro de vita conjugali tom. 8. Wittenberg. Germ. pag. 177. facie 1. de contumace uxore ita loquitur; *Si non velit, dimitte illam, & aliquam Estherem adjunge, repudiatâ Vasthi, sicut Rex Assuerus fecit.* qua æquitate autem hæc fiant, ex dicendis patebit.

3. Ut clarè procedamus in hac controversia, observandum est, aliud judicium esse debere de conjugio fidelium, aliud de conjugio infidelium, & rursus aliud de conjugio fidelium rato, & non consummato, & aliud de conjugio fidelium consummato: pro quo notandum, triplicem fieri solere divisionem Matrimonij, in legitimum, ratum, & consummatum. Legitimum quamquam dici possit quodcunque Matrimonium, quod à Jure improbatum non est, propriè tamen hoc nomine solùm nuncupatur, quod secundùm leges humanas inter infideles, paganos, Turcas, Judæos, contrahitur, & in solo legitimo, ac naturali eorum consensu consistit, Ecclesiæ tamen ratificationem non habet, nec Sacramentum est. Ratum illud propriè dicitur, quod per verba de præsenti juxta Novæ Legis Divinas, & Ecclesiasticas sanctiones contractum est à fidelibus, seu baptizatis, & Ecclesiæ ratificatione approbatum, habetque rationem Sacramenti, quod tamen necdum secuta est carnalis copula, sufficiens ad generationem. Consummatum denique vocatur id, quod post legitimum consensum de præsenti habitum, per hujusmodi copulam completum, & consummatum est, de quo legi possunt Palao *disp. de Sponsal. pu. 2. §. 1. n. 1.* & Dicastillo *disp. 2. de Matr. dub. 34.* Notanter verò dicitur: *per copulam post legitimum consensum secutam*; ad hoc enim, ut Matrimonium consummetur, necessariò debet consensus legitimus, seu Matrimonium ratum præcedere, nam si copula habeatur ante contractum Matrimonialem, ex ea non inducitur Matrimonij consummatio, quia quod non est, consummari non potest: sed ante contractum Matrimonialem non est Matrimonium;

monium: ergo &c. erit proinde talis copula merè fornicaria, nec indiſſolubilitatem, alioſque effectus Matrimonij conſummati operabitur. Engl *in Manuali Paroch. p. 3. c. 5. §. 1. n. 6.*

4. His prænotatis certum eſt, Matrimonium quodcunque tam fidelium, quàm infidelium, etiam nondum conſummatum, habere aliquam indiſſolubilitatem, ita ut libero contrahentium conſenſu diſſolvi nequeat, in quo DD. conveniunt, idque, ut certum ſupponit Tridentinum, dum Seſſ. 24. in principio De Sacram. Matr. doctrinam ſuam ita orditur de omni conjugio loquens: *Matrimonij perpetuum, indiſſolubilemq; nexum primus humani generis parens Divini Spiritûs inſtinctu pronunciavit, cùm dixit: hoc nunc os ex oſſibus meis, & caro de carne mea, quamobrem relinquet homo Patrem ſuum, & Matrem, & adhærebit uxori ſuæ.* Quæ verba, teſtante S. Concilio ab Adamo prolata ex inſpiratione Divina, & quidem priùsquàm Evam uxorem ſuam cognoſceret, cùm ſint deſumpta ex *Geneſ. c. 2.* habemus eo ipſo teſtimonium ſufficiens è ſacris Paginis, in ipſo ſtatim Paradyſo ſic eſſe à Deo inſtitutum Matrimonium, ut eſſet indiſſolubile, etiamſi adhuc conſummatum non eſſet. Idem habetur Matth. 19: *Quos Deus conjunxit, homo non ſeparet.* & ad Rom. 7, *Mulier vivente viro alligata eſt legi.* In quibus textibus iterum nulla diſtinctio fit inter Matrimonium ratum, & conſummatum. Ex ipſa deinde Matrimonij definitione paſſim recepta id ipſum conſtat, nam definiri ſolet: *Maris, & fœminæ conjunctio individuam vitæ conſuetudinem retinens*; & convincitur etiam ratione, quia Matrimonium ex natura ſua ordinatur non tantùm ad generandam, ſed etiam ad bene educandam prolem: ſed huic utrique bono maximè repugnat diſſolubilitas Matrimonij: ergo &c. Præterea ſi Matrimonium libero contrahentium conſenſu contrahi, & ſolvi poſſet, ſicut alij contractus, poſſent homines exercere pro libitu vagam libidinem, quin committerent aliquando fornicationem, nam poſſent ſibi invicem vir, & fœmina dare poteſtatem, & dominium corporis pro illo duntaxat breviſſimo tempore, atque ita acceſſus fieret ad propriam, quod dici nullo modo debet, cùm ex ſe abſurdiſſimum ſit, & prolis certitudini, ac educationi ſummopere repugnet; unde axioma illud: *per quas cauſas res aliqua naſcitur, per eaſdem etiam diſſolvitur*, locum habere nequit in contractu Matrimonij ob ejus peculiarem naturam, ſed firmum, certumq; manet, quodcunque Matrimonium eſſe indiſſolubile.

5. Dixi autem, quodcunque Matrimonium habere aliquam indiſſolubilitatem, nam quòd non penitus indiſſolubile ſit, patet in primis ex eo,

eo, quòd in lege veteri ex concessione Divina Matrimonium etiam consummatum dissolvi potuerit, dato ex justis causis uxori libello repudij. *Deuteron.* 24. Quamquam verò multi doceant apud Tannerum *to* 4. *disp.* 8. *q.* 5. *dub.* 2. *n.* 25. repudium fuisse solummodo toleratum in foro externo, & Judæis permissum, ut hoc impunè facerent, ad evitanda majora mala, præsertim uxoricidia ad quæ erant propensi, non autem peculiari aliquo privilegio concessum, ut esset etiam in conscientia licitum, nec vinculum Matrimonij solutum, neque contractum cum nova uxore fuisse verum conjugium, sed adulterium, quamvis illud peccatum à Lege manserit impunitum, quæ omnia putant colligi posse ex Verbis Christi *Matth.* 19, ubi dicit, libellum repudij fuisse Judæis permissum ad duritiam cordis eorum, & hanc permissionem revocat tanquam abusum. Nihilominus oppositа Sententia est multò probabilior, nam ex eo, quòd Christus hanc permissionem revocaverit, non sequitur, eam fuisse meram tolerantiam, & abusum, quia vera quoque permissio revocari potest, præsertim quando originem suam habuit ex mala causa, sicut hîc accidit, ubi occasio hujus permissionis fuit duritia cordis Judæorum: fuisse autem veram permissionem, ut possent Judæi non solùm impunè, sed etiam licitè dimittere uxores, dato libello repudij, patet ex *cit. loc. Deuteron.* 24. quia lex Mosaica non puniebat nuptias repudiatarum cum alijs viris: ergo tales nuptiæ non erant adulteria, sed vera Matrimonia, Lex enim Mosaica jubebat lapidari mulierem semel in adulterio deprehensam. Plura argumenta pro hac Sententia afferunt Tannerus *loc. cit.* Præpos. *q.* 5. *de Matr. dub.* 3. & Becanus *to* 1. *c.* 47. *de Sacram. in specie q.* 2. qui videri possunt.

6. In novo quoque testamento, seu Lege Evangelica favore Religionis, ac fidei Christianæ Matrimonium infidelium non baptizatorum, quantumvis consummatum, dissolvi potest, si uno conjugum ad fidem converso, alter converti nolit, & baptizato cohabitare, vel saltem non sine injuria Creatoris, aut pertractione ad peccatum, hoc enim casu potest fidelis, relicto infideli, aliud Matrimonium inire cum fideli, in quo DD. conveniunt, & fusè hanc materiam tractant Palao *disp.* 3. *de Sponsal. pu.* 2. *§.* 3. Sanch. *L.* 7. *disp.* 47. Hurtad. *disp.* 8. *de Matr difficult.* 10 *& seqq.* Dicastillo *disp.* 2. *de Matr dub.* 35. *& seqq.* Tannerus, Tamb. &c. Statuitur hoc expresè in *c. Quanto. De Divortijs*, atque idipsum asserit D. Paulus 1. Cor. 7. *quòd si infidelis discedit, discedat, neque enim servituti* (id est conjugij vinculo, quod servitutem vocat) *subjectus est frater, aut soror hujusmodi*, scilicet, quin possit ad alia

vota

vota tranſire : cujus ulterior ratio eſt , quia cùm fidelis in eo caſu , ſi infidelis diſcedat phyſicè , nolens jam ampliùs habitare cum fideli ob factam ejus converſionem , debeat carere illius conſortio ; aut ſi diſcedat moraliter . hoc eſt , ſi nolit cohabitare pacificè , ſed cum injuria Creatoris , nomen Chriſti deſpiciendo , ejuſdem laudes prohibendo , aut impediendo converſionem domeſticorum , vel denique converſum conjugem ad aliquod grave peccatum incitando , omnino juſtam cauſam habeat vitandi conſortium ejuſmodi infidelis , vel etiam vitare teneatur , ex altera verò parte recèns ad fidem converſos Chriſtus obligare nolit ad caſtitatem perpetuam , quod verbum non omnes capiunt , congruum omnino fuit , ut in favorem fidei ex ejuſdem Chriſti privilegio poſſet fidelis Matrimonium diſſolvere cum priore conjuge , & cum alio de novo contrahere. Licitum autem hoc eſſe non ex indulto Pontificio , ut aliqui volunt , ex eo patet , quòd in Eccleſia poteſtas non ſit , diſſolvendi Matrimonium conſummatum : ergo iſtud conceditur ex ſolo privilegio , & diſpenſatione ipſius Chriſti , quo ſenſu teſte Sanch. *l. c. n. 4.* Eccleſia intelligit , & interpretatur verba Apoſtoli ſuperiùs adducta.

Quòd ſi ex occaſione dictorum quæras , ſi è conjugibus baptizatis , & fidelibus alteruter eorum fidem deſerat , & vel in hæreſin , vel paganiſmum labatur , poteritné , qui eſt Catholicus , hoc infideli relicto , tranſire ad alias nuptias , ſoluto priori Matrimonio ? plus enim peccat fidelis apoſtatando à fide , vel labendo in hæreſin , quàm ſi infidelis in infidelitate maneat , quod tamen ſi fiat , diſſolvi poteſt Matrimonium : ergo jure vel æquali , vel etiam fortiore diſſolvi poterit etiam in altero caſu.

Reſp. negativè , quia hæreſin non eſſe cauſam diſſolvendi Matrimonij , ſtatuitur à Concilio Tridentino Seſſ. 24. Can 5. De Sacram. Matr. *Si quis dixerit , propter hæreſin diſſolvi poſſe vinculum Matrimonij , anathema ſit.* Sed neque lapſum in paganiſmum ad hoc ſufficere , definitur in *c. Quanto. De Divortijs* , propterea , ne ſub hujuſmodi pratextu , & malitioſa ſimulatione conjugia , quæ minùs placent , diſſolvi attententur. Tamb. *tr. 5. de Matr c. 5. §. 3 n. 7.* Pirhing *n. 36. De Divortijs.* Wagnereck *in cit c not. 2.*

7. Hactenus egimus de conjugijs infidelium , dicendum nunc eſt de Matrimonio fidelium baptizatorum , cujus inſolubilitatem probavimus ſupra *n 4.* quod tamen ſi ratum ſolummodo eſt , & nondum conſummatum , ipſum quoque omnimodam inſolubilitatem non habet ; diſſolvi enim poteſt 1. ingreſſu in Religionem. 2. ex multorum ſententia per diſpenſationem ſummi Pontificis ,

quod tamen alij non pauci negant: utrumque hunc modum dissolvendi vinculum Matrimonij rati in duobus sequentibus casibus exponemus: at verò Matrimonium validè inter Christianos contractum, & consummatum ita indissolubile est quoad vinculum, ut extra mortem naturalem alterius conjugum, nulla ex causa solvi possit, etiam Pontificia authoritate, cùm nuspiam reperiatur, hanc facultatem concessam esse Pontifici. Hujus porrò diversitatis inter Matrimonium ratum, & consummatum AA. hanc assignant rationem, quòd illud solùm significet conjunctionem Christi cum anima fideli per gratiam, quæ & magis intendi potest, & per peccatum tolli; vel, ut alij dicunt, conjunctionem Christi cum Ecclesia per Charitatem, quæ unio, etsi respectu totius Ecclesiæ inseparabilis sit, subinde tamen dissolvitur per peccatum mortale saltem in membris Ecclesiæ particularibus, ideoque etiam Matrimonium ratum, quod illius figura est, quandoque dissolvi potest; econtra Matrimonium consummatum repræsentat unionem hypostaticam Verbi Divini cum natura humana, vel conjunctionem Christi cum Ecclesia per assumptam Humanitatem, quæ unio prorsus indissolubilis est, ideoque etiam Matrimonium illam perfectè significans est omnino indissolubile. Laym. *L. 5. tr. 10. p. 3. c. 6. n. 2.* Bonac. *q. 2. de Matr. pu. 11. n. 4.* Pirch. *n. 140. de sponsal.*

Veritas istius indissolubilitatis definita est ab œcumenicis Concilijs, ita enim loquitur Florentinum in Decreto Unionis §. Septimum: *Quamvis autem ex causa fornicationis liceat tori separationem facere, non tamen aliud Matrimonium contrahere fas est, cùm Matrimonij vinculum legitimè contracti perpetuum sit.* Et Trid. Sess. 24. De Sacram Matr. can. 5. *si quis dixerit, propter hæresin; aut molestam cohabitationem, aut affectatam absentiam à conjuge, dissolvi posse Matrimonij vinculum, anathema sit.* Atque iterum can. 7. *Si quis dixerit, Ecclesiam errare, cùm docuit, & docet, juxta Evangelicam, & Apostolicam doctrinam propter adulterium conjugum Matrimonij vinculum non posse dissolvi, & utrumq; , vel etiam innocentem, qui causam adulterio non dedit, non posse, altero conjuge vivente, aliud Matrimonium contrahere, mœchariq; eam, quæ dimisso adultero, alij nupserit, anathema sit.* Quæ sanè evertunt doctrinam hæreticorum nostri temporis, asserentium, ob dictas causas dissolvi posse vinculum Matrimonij consummati.

Videamus nunc etiam, qua veritate doctrina nostra vocetur *Evangelica*, & *Apostolica* à S. Concilio. Unum, alterumvè textum, omissis pluribus, adduco. 1. Cor. 7. dicit Apostolus: *ijs autem, qui Matrimonio juncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, NB. uxorem à viro non discedere:*

quòd

quòd si discesserit, manere innuptam, aut viro suo reconciliari, quo loco Apostolus explicans Christi doctrinam, tradit, etiam in casu, quo potest uxor à viro discedere ex justa causa, v. g. ob viri fornicationem, non posse tamen eam alteri nubere, sed debere vel remanere innuptam, vel viro reconciliari, atque ita ad ipsum reverti, & Rom. 7. *Mulier vivente viro alligata est legi, si autem mortuus fuerit vir ejus, soluta est à lege viri; igitur vivente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro.*

8. Non obstantibus istis textibus, Sectarij nostri temporis arbitrantur, favere suæ opinioni Sacram Paginam, & ex ea clarè ostendi posse, licitum esse ob adulterium repudiare uxorem, aliamque ducere, quod deinde, ut dictum est, extendunt ad alias quoque æquivalentes causas. Textus, quem pro se adducunt, desumitur ex Matth. c. 19. ubi Christus ait: *Quicunque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur*: ergo si uxor commisit adulterium, dimitti potest, & alia duci. Id ipsum volunt decisum esse etiam in Jure Canonico authoritate Zachariæ Papæ c. concubuisti 32. q. 7. *concubuisti cum sorore uxoris tuæ? si feciſti, neutram habeas; & si illa, quæ uxor tua fuerat, conscia sceleris non fuit, si se continere non vult, nubat in Domino, cui velit*; ubi clarum est, vi hujus canonis relicto viro adultero, posse uxorem alteri nubere; quibus similia habentur in *can. Vxor. caus. & quæst. cit.* qui textus ex S. Ambrosio delumptus est.

9. Verùm his omnibus errorem suum satis tueri nequeunt, nam verba Christi non sunt accipienda eo sensu, quasi diceret, mœchari eum, qui aliam ducit, nisi suam uxorem dimiserit ob fornicationem, quasi verò tunc licitè aliam ducere posset, vox enim *mœchatur* non debet sic conjunctim referri ad utramque propositionis partem, sed divisim hoc sensu: quicunque dimiserit uxorem suam, videlicet quoad torum, nisi ob fornicationem, mœchatur, nempe adulterio alieno, in quantùm dat uxori occasionem mœchandi ob injustam dimissionem, atque ita de ejus adulterio participat; & qui aliam duxerit ob quamcunque causam, etiam ob fornicationem, mœchatur. Debere autem hoc sensu accipi, ita ut aliam ducere nequeat is quoque, qui suam uxorem ob fornicationem dimisit, manifestum est ex SS. Marco, & Luca, qui eandem Christi Sententiam referunt generaliter absque ulla exceptione: & Marcus quidem c. 10. eandem tradit his verbis: *Quicunq; dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam, & si uxor dimiserit virum suum, & alij nupserit, mœchatur.* & Lucas c. 16. *omnis, qui dimittit uxorem suam, & alteram ducit, mœchatur, & qui dimissam à viro ducit, mœchatur.* Quod non fieret, si major esset se-

paratio, quàm quoad torum, & cohabitationem, ipsumque etiam vinculum fuisset sublatum. Præterea cit. textu Matth. 19 Christus non solùm omnes illas causas, ob quas Hebræi uxores dimittebant, ad causam unicam fornicationis reduxit, sed etiam libellum repudij, illis ob cordis duritiam olim concessum, omnino sustulit, ut ex contextu patet: at dare libellum repudij aliud nihil erat in lege veteri, quàm, hac uxore repudiatâ, liberum esse viro aliam ducere: ergo vir divertens ab uxore fornicante non potest aliud Matrimonium, eâ vivente, inire, aliàs libellus repudij non omnino sublatus esset. Sanch. *L 10. de Matr. disp. 2. n. 2.* ex quo patet, post legem Evangelicam neque Judæis, nec alijs infidelibus amplius permissum esse repudium, neque per illud dissolvi Matrimonium, quia Christus illud reprobavit, & dispensationem Judæis à Deo concessam revocavit, ac Matrimonium ad statum legis naturalis reduxit, in qua id erat indissolubile, ut patet ex illis verbis Matth. 19. *Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras; ab initio autem non fuit sic.* Sanch. *L 10 disp. 1. n. 9* Pirh. *n. 49. De Divortijs*

Nec textus Juris firmius ipsis fundamentum præbent, namque Decretum illud Zachariæ, quo sensu accipiendum sit, intelligent, si legerint subjunctam Glossam, nempe ut nubat post mortem viri, vel etiam eo vivente, si fuit solùm Sponsa de futuro Alterum testimonium ex *c. Vxor.* desumptum, negant multi, esse Divi Ambrosij, sed ipsi, inquiunt, ab hæreticis esse impositum, vel ab alijs falsarijs insertum, ut ipsa Glossa ait: Sed, esto, sit D. Ambrosij, plus inde non probatur, quàm licitum esse marito dimittenti uxorem adulteram post mortem hujus aliud Matrimonium contrahere, additurque istud ad differentiam indicandam inter virum, & uxorem adulteram, quia hæc loco pœnitentiæ aliquando jubebatur etiam mortuo marito à nuptijs abstinere, quod viro, quamvis reo, non legitur fuisse impositum. Cæterùm, si tamen Adversarijs ita arridet Jus Pontificium, dictis capitulis repono alia duo, videlicet *1.* & *2. ead caus. & quæst.* quæ apertè dicunt, facto divortio ob adulterium, non tolli vinculum conjugale; posterius ita incipit: *Licitè dimittitur conjux ob causam fornicationis, sed manet vinculum prioris, propter quod sit reus adulterij, qui dimissam duxerit, etiam ob causam fornicationis.* Prius ita habet: *Interveniente Divortio, non aboletur illa confœderatio nuptialis, ita ut sibi conjuges sint etiam separati &c.* Denique quis non videt, si causâ fornicationis vinculum Matrimonij dissolveretur, viam aperiendam esse innumeris repudijs, nec enim defuturi essent perversi homines, qui medium istud turpissimum arriperent, &

& adulterium committerent, ut sic soluto Matrimonio ad alias nuptias aditus pateret, atque ita ex suo delicto commodum reportarent: manet ergo inconcussa veritas, nec adulterio, nec alia simili causa dissolvi posse vinculum Matrimonij, contrà quàm cum carnali Doctore Lutherani, & liliato Magistro suo Calvinistæ docent, & reipsa in praxi observant.

10. Quæres; quid igitur judicandum in præsenti casu, atque universim de Matrimonijs Heterodoxorum nostri temporis, dum ea passim dissolvunt ob commissum adulterium, præsertim quando expressè apposita fuit ista conditio, ut ex hac, similivé causa conjugium sit dissolubile?

Resp. Duplex occurrit circa hoc dubium Sententia. Prima deduci potest ex hactenus disputatis, dicique, Amulium potuisse transire ad secunda vota, non quòd prius conjugium per Consistoriales Heterodoxos dissolvi potuerit, aut justè, ac legitimè dissolutum fuerit, sed quia priùs Matrimonium nullum, & irritum fuit; est enim Matrimonium ex natura sua perpetuum, & indissolubile, ac consequenter quotiescunque apponitur conditio dissolubilitatis, irritum, ac nullum est, cùm illud vitient, ac irritent conditiones appositæ, quæ Matrimonij substantiæ repugnant. *c. fin. De Condit. appos.* unde universim, ac generaliter conjugia Heterodoxorum eo modo contracta, ut vinculum dissolvi valeat ob superveniens adulterium, aliamvé causam æquivalentem irrita, ac nulla erunt.

Verùm hoc dicere, nisi limitetur, nimis durum est, videmus enim passim ita contrahi ab Heterodoxis, & tamen ipsorum Matrimonia habentur pro veris, & legitimis, eorumque liberi ad fidem Orthodoxam conversi, non modò ad Sacros Ordines, sed etiam ad primas Ecclesiæ dignitates admittuntur sine ulla prævia dispensatione, quod fieri non posset, nisi censerentur ex legitimo toro geniti. *c. 1. De Filijs Presbyt.*

11. Altera opinio est Neoterici cujusdam apud Gobat *tr. 9. cas. 11. n. 236. & tr. 10. n. 703.*, qui liberaliter concedit, posse Amulium, & quosvis Heterodoxos admitti ad secundas nuptias, priore conjugio quoad vinculum dissoluto ob adulterium, eo quòd Heterodoxorum conjugia, etsi valida, rescissioni tamen obnoxia sint. Ratio ipsius est, quam vocat irrefragabilem, quòd radix indissolubilitatis sit ratio Sacramenti, ratio autem Sacramenti deficiat in Matrimonio Hæreticorum, cùm Sacramentum in Matrimonio neque credant, neque intendant, proinde non sit nisi merè contractus civilis, & politicus, atque ideo, ut alij contractus, dissolubilis. Cum hoc consentit Petrus Marchantius *tom. 3. Tribunal. Sacramental. tr. 1 Tit. 6, conclus.*

6. conclus. 4. ubi Matrimonia hæreticorum, quæ juxta leges naturæ, & Divinas positivas, ac civiles contrahuntur, docet, vera esse, & legitima Matrimonia, non tamen Sacramenta, atque idcirco adjungit, si conjugum alteruter ad veram fidem convertatur, posse Catholicum, existente aliquo periculo perversionis, relinquere conjugem hæreticam, & ad alias nuptias transire, non minùs, quàm id fieri posse ostendimus in Matrimonijs infidelium.

Sed hæc Sententia sustineri non potest, nam suprà ostensum est ex Concilio Tridentino, nec propter adulterium, nec aliam similem causam dissolvi posse vinculum Matrimonij. Pariter ostensum est, opinionem erroneam hæreticorum non obesse, quò minùs ipsorum Matrimonium sit Sacramentum: si igitur Matrimonium, quod Sacramentum est, quoad vinculum dissolvi nequit, etiam Matrimonium Heterodoxorum indissolubile est. Præterea negatur, radicem hujus indissolubilitatis consistere in ratione Sacramenti, nam fuit Matrimonium indissolubile etiam priùs, quàm elevaretur à Christo ad statum Sacramenti; Matrimonium quoque ratum fidelium est verè Sacramentum, quod nemo Catholicorum negat, nec tamen ideo est insolubile, nam solvitur Professione Religiosa, ut in proximo casu docebitur: ergo ipsius insolubilitas aliunde provenit, quàm inde, quòd sit Sacramentum, ut ex hactenus dictis nimis quàm manifestum est, sive deinde ista indissolubilitas dicatur provenire ex ipso jure naturali, ut multi docent apud Sanch. *L. 2. disp. 13. n. 4.* sive ex præcepto Dei positivo, ut alij apud eundem *n. 5.* sive dicere malimus cum ipso Sanchez, Perez, Coninck, Sporer, Gobat, alijsque, indissolubilitatem Matrimonij fundari inchoativè in Jure naturali, ipsaque natura Matrimonij, spectata in ordine ad debitam prolis generationem & educationem, quæ sanè excludit concubitus vagos, & exigit aliquam indissolubilitatem, ut saltem pro libitu, ac propria authoritate contrahentium, & absque urgente causa dissolvi non possit; omnimodam autem indissolubilitatem Matrimonij, præsertim consummati, pro omni casu, & completè esse à Deo, sive à Jure Divino, vel quatenus ipse voluit, ut per Matrimonium consummatum significaretur unio Divinæ personæ cum natura humana, & Ecclesia, vel quatenus Deus tanquam proprius Dominus nostrorum corporum dedit homini potestatem copulandi se alteri, non tamen aliter ipsi concessit potestatem transferendi dominium usûs corporis, nisi per indissolubile vinculum: sicut igitur contra jus naturæ peccat, qui re aliena utitur aliter, quàm ipsi à vero Domino permissum est, ita etiam is invalidè, & contra jus naturæ

turæ agit, qui potestatem sui corporis alteri concedit aliter, quàm quatenus, & qua ratione id illi Deus permisit, ut ratiocinatur Perez *disp. 20. de Matr. Sect. 2. n. 5. & 6.* Voluisse autem Deum, ut hoc indissolubiliter fieret, patet ex testimonijs scripturæ supra allatis: sunt igitur Matrimonia Heterodoxorum indissolubilia, sive habeant rationem Sacramenti, sive non, quam absolutè separari validè posse, etsi non licitè, à ratione contractûs, ostensum est superiùs §. 2. *q.* 1. si contrahentes intentionem habeant non conficiendi Sacramentum; hoc tamen ipsum Matrimonium, si consummatum sit, omnimodam insolubilitatem habet.

12. Itaque contra principia utriusque hujus opinionis dicendum est simpliciter, Matrimonia Heterodoxorum nostri temporis non esse meros contractus Civiles, & politicos ad normam aliorum contractuum solubiles, sed vera, ac valida Matrimonia, atque indissolubilia, quæ proinde, si consummata sint, non patiantur transitum ad secundas nuptias rescisso priore vinculo. Ratio est, quia sicut Hæretici revera conficiunt Sacramentum, non obstante, quòd non credant, Matrimonium Sacramentum esse, vel etiam protestentur, se nolle conficere Sacramentum more Papistico, ut loqui solent, dummodo velint contrahere conformiter ad institutionem Christi, ita communiter non obest valori, & insolubilitati conjugij error, existimantium, Matrimonij vinculum in certis casibus solvi posse, modò habeant generalem intentionem contrahendi Matrimonium validum, juxta ipsius institutionem Divinam, & ritum veræ Ecclesiæ, sic enim re ipsa volunt contrahere insolubiliter, atque ideo ipsorum conjugia à Romana Ecclesia pro validis agnoscuntur, & liberi ex ijs procreati legitimi sunt. Ita Card. de Lugo *Disp. 8. De Sacramentis n. 131. & seqq.* Basil. Pontius *in Append. de Matr. Catholici cum hæret. c. 9. n. 11.* Wiestner *n. 16. De Divort.* Suarez *tom. 2. De Relig. tr. 6. de voto L. 1. c. 3. n. 9.* ubi dicit, eum, qui vult contrahere Matrimonium, ignorans, illud vinculum esse perpetuum, adhuc contrahere validè, quia habet intentionem generalem faciendi illum contractum eo modo, quo tenetur illum facere, ubi jam implicitè vult obligationem, & vinculum perpetuum. Quòd si verò aliqui essent ita constituti (cujus perversæ voluntatis communiter non sunt) ut vellent expressè non aliter contrahere, quàm solubiliter, ita ut solubilitas habeat rationem *sine qua non*, quandoquidem talis intentio repugnat substantiæ Matrimonij, contractus non subsisteret, ac talia connubia reipsa aliud non forent, quàm meri concubinatus, ut rursum cum cit. AA. docent Gobat *tr. 10. cas. 19. n. 701. & 707.*

&

& Sporer *Theol. Sacramental. p. 4. c. 1. n. 391. ad finem*, atque hoc sensu, non alio, prima opinio *n. 10.* indicata, vera est, quam pessimam voluntatem si non expresse habuit in casu nostro Amulius, prius conjugium ipsius fuit indissolubile, & ad secundas nuptias, vivente prima conjuge, transire non potuit.

QUÆSTIO SECUNDA.

An Matrimonium ratum dissolvatur per Professionem Religiosam?

CASUS

Transeuntis ad Ordinem Militarem post celebratum Matrimonium.

Amaranthus Illustri prosapiâ natus, contracto Matrimonio cum Virgine æqualis Nobilitatis, priusquam istud consummaret, adscribi petijt Ordini Militari Teutonicorum Equitum, ac inter eos professus est.

Q. An hæc professio sufficerit ad Matrimonij vinculum dissolvendum?

SYNOPSIS